

Sygn. akt III USK 161/21

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania R. Ł. i Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o odpowiedzialność spadkobierców za składki,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4 sierpnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 marca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. (organ rentowy) orzekł, że R. Ł. i Z. K. (odwołujący się) jako spadkobiercy J. K. ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania składkowe w łącznej kwocie 22.855,61 zł.

Wyrokiem z 21 listopada 2018 r., V U (...) Sąd Okręgowy oddalił odwołania wniesione od powyższej decyzji. Sąd Okręgowy ustalił, że J. K. w chwili śmierci, czyli w dniu 26 grudnia 2016 r. posiadała zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Zaległości te były zabezpieczone hipoteką na nieruchomości zmarłej. Spadek po zmarłej nabyli w częściach równych odwołujący się. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że organ rentowy jest uprawniony do wydania decyzji o odpowiedzialności spadkobierców aż do upływu

terminu przedawnienia tego zobowiązania, przy czym jak stanowi art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm., dalej jako ustawa systemowa) nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką. Po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych od przedawnienia. Ponadto Sąd Okręgowy stwierdził, że aktualnie obowiązujący 5-letni termin przedawnienia ma zastosowanie do roszczeń powstałych od 1 stycznia 2012 r., zatem w przedmiotowej sprawie obowiązuje poprzedni 10-letni termin przedawnienia, co oznacza, że rozstrzygnięcie organu rentowego jest prawidłowe.

W wyniku apelacji odwołujących się Sąd Apelacyjny wyrokiem z 30 października 2019 r., III AUa (...) zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego w ten sposób, że stwierdził, iż odwołujący się nie odpowiadają jako spadkobiercy za zobowiązania J. K. z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od kwietnia 2006 r. do stycznia 2011 r. oraz za grudzień 2016 r., w pozostałej części oddalił odwołanie oraz apelację i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny uznał, że odwołujący się słusznie podnosili przedawnienia roszczeń, gdyż art. 24 ust. 5 ustawy systemowej jest niezgodny z Konstytucją RP. Twierdzenie takie Sąd Apelacyjny wywiódł z faktu wcześniejszego zakwestionowania analogicznego przepisu Ordynacji podatkowej, który został uznany za niezgodny z Konstytucją przez Trybunał Konstytucyjny. W tych okolicznościach, zaznaczając, że zarówno podatki, jak i składki na ubezpieczenie społeczne są należnościami publicznoprawnymi, Sąd Apelacyjny stwierdził, że należy odmówić zastosowania art. 24 ust. 5 ustawy systemowej i uwzględnić częściowo zarzuty odwołujących się.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł organ rentowy, zaskarżając go w części, obejmującej uwzględnienie apelacji odwołujących się. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy podniósł, że w prawie występuje istotne zagadnienie prawne: 1) czy sąd powszechny ma możliwość niestosowania obowiązującego przepisu ustawy z

powołaniem się na jego niekonstytucyjność, czy też wyłączną kompetencję orzekania o niekonstytucyjności oznaczonego przepisu ustawy ma Trybunał Konstytucyjny i tylko on może rozstrzygnąć o usunięciu z systemu prawnego przepisu sprzecznego z ustawą zasadniczą (art. 188 pkt 1 tej ustawy); 2) czy zachodzi sytuacja oczywistej niekonstytucyjności art. 24 ust. 5 ustawy systemowej z uwagi na zakwestionowanie przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 8 października 2013 r., SK 40/12 (OTK-A 2013 nr 7, poz. 97), zgodności tożsamo brzmiącego art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP?; 3) czy ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości nie wyklucza przedawnienia zabezpieczonych należności z tytułu nieopłaconych składek, których termin przedawnienia w takim przypadku biegnie na zasadach ogólnych (art. 24 ust. 4 ust. 5a i następne ustawy systemowej), czy też z chwilą ustanowienia takiej hipoteki następuje wyłącznie możliwości przedawnienia należności składowych na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy systemowej?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zagadnienie możliwości odstąpienia od stosowania przepisu, dotyczącego daniny publicznej, który nie spełnia wymogów, wynikających z art. 217 Konstytucji RP zostało rozstrzygnięte w wyroku Sądu Najwyższego z 20 marca 2018 r., III SK 12/17 (OSNP 2018 nr 11, poz. 155). Sąd Najwyższy stwierdził w nim, że zakwalifikowanie obciążenia publicznoprawnego, do innych danin publicznych w rozumieniu art. 217 Konstytucji RP ma tę konsekwencję, że sposób jej ustalania powinien spełniać wymogi wynikające z art. 217 oraz art. 84 Konstytucji RP. Jeżeli zatem przepis, dotyczący innej daniny publicznej nie spełnia wymogów wynikających z Konstytucji RP, sądy orzekające w sprawie mają prawo odstąpić od stosowania takiego przepisu, zgodnie z zasadą podlegania sędziów tylko Konstytucji i zgodnym z nią ustawom, wyrażoną w art. 178 Konstytucji RP. Jeżeli więc przepis dotyczący zobowiązania podatkowego został zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny jako niezgodny z Konstytucją RP, to unormowanie o

analogicznej treści zawarte w innej ustawie dotyczącej daniny publicznej w rozumieniu art. 217 Konstytucji RP, może zostać niezastosowany przez sąd w konkretnej sprawie.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.